

## РОЗДІЛ 7 ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

УДК 821-32.09(498=161.2)Ірод:159.9-053.6  
DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2025.42.3.52>

### ПСИХОЛОГІЯ ПІДЛІТКОВОГО ЗЛОЧИНУ В ХУДОЖНІЙ ОБСЕРВАЦІЇ КОРНЕЛІЯ ІРОДА

### THE PSYCHOLOGY OF JUVENILE CRIME IN THE LITERARY OBSERVATION OF CORNELIU IROD

Куштан М.М.,

*orcid.org/0009-0008-6198-0619*

*асистент, аспірантка кафедри української літератури*

*Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет»*

У статті проаналізовано художнє трактування проблеми злочину та юнацької девіантної поведінки в малій прозі Корнелія Ірода – сучасного українського письменника Румунії. За об'єкт дослідження обрано оповідання «Білий рояль» та «Злодій», у яких ця проблема є наскрізною. Письменник реалізує оповідь від імені підлітків, детально відтворюючи психологічні механізми формування злочинних діянь та вибудовуючи внутрішні мотивації героїв. Автор, який за покликанням є священнослужителем, виводить характерні для релігійного світосприйняття позиції «гріх–спокута» та «злочин–кара», через які відбувається художнє осмислення морально-ціннісного вибору людини, катарсису та відповідальності за скоєні діяння, у такий спосіб моральні дилеми персонажів корелюють із християнськими ціннісними орієнтирами та духовними нормами.

Проаналізовано специфіку нарації, ретроспективні композиційні елементи та художні деталі, які віддзеркалюють психологію персонажів, їхні внутрішні стани, емоційні коливання та розвиток морального досвіду.

У творах Корнелія Ірода злочинотворчі дії підлітків відображають категорію «злочини-розваги», де прагнення до пригод, матеріальних та духовних задоволень виступає мотивом вчинку, а соціальні й культурні обставини впливають на формування поведінкових реакцій. Автор підкреслює дитячу наївність юнаків, їх незіпсованість та обмеженість розуміння ними наслідків власних дій, що сприяє виявленню сутнісних особливостей їх психології. Важливу роль у розкритті моральних конфліктів відіграють такі художні прийоми, як ретроспекція, діалогізація, відтворення внутрішньої свідомості та взаємодія з природним середовищем, яке виступає як психологічний та естетичний контекст подій.

Дослідження підкреслює важливий внесок Корнелія Ірода у розвиток української прози Румунії, здатність митця до комплексного осмислення морально-психологічних проблем, інтеграції духовних цінностей у художню концепцію та формування оригінального художнього простору.

**Ключові слова:** Корнелій Ірод, українська література Румунії, мала проза, злочин, психологізм, художній світ, мотив.

The article analyzes the literary interpretation of the problem of crime and juvenile deviant behavior in the short prose of Corneliu Irod, a contemporary Ukrainian writer of Romania. The study focuses on the short stories "The White Piano" and "The Thief", in which this issue appears as a central theme. The author employs narration from the perspective of adolescents, carefully reconstructing the psychological mechanisms underlying criminal acts and articulating the inner motivations of the characters. Being a clergyman by vocation, the writer introduces oppositions characteristic of religious worldviews—"sin–atonement" and "crime–punishment"—through which the moral and ethical choices of individuals, catharsis, and responsibility for their actions are artistically comprehended. In this way, the moral dilemmas of the characters correlate with Christian values and spiritual norms.

The article examines the specificity of narration, the use of retrospective compositional elements, and artistic details that reflect the psychology of the characters, their inner states, emotional fluctuations, and the development of moral experience.

In Irod's works, adolescents' criminal behavior is portrayed as belonging to the category of "crimes as entertainment," where the pursuit of adventure, material, and spiritual pleasures becomes the main driving motive, while social and cultural circumstances shape behavioral reactions. The author emphasizes the boys' childlike naivety, their unspoiled nature, and their limited awareness of the consequences of their actions, which highlights the essential characteristics of their psychology. An important role in revealing moral conflicts is played by such artistic techniques as retrospection, dialogization, the representation of inner consciousness, and the interaction with the natural environment, which functions as both a psychological and aesthetic context of events.

The study underscores Corneliu Irod's significant contribution to the development of Ukrainian prose of Romania, his ability to provide a complex interpretation of moral and psychological issues, to integrate spiritual values into literary concepts, and to create an original artistic universe.

**Key words:** Corneliu Irod, Ukrainian literature of Romania, short fiction, crime, psychologism, fictional world, motif.

**Постановка проблеми.** У літературному житті української спільноти Румунії помітне місце належить Корнелію Іроду, творчий внесок якого суттєво збагатив розвиток українського слова в регіональному культурному контексті. Художній світ новелістики письменника, яку складають збірки «Світлотінь», «Білий рояль», «Від учора до завтра», «Chixuri» та «Весела божевільня», характеризується розмаїттям художньо-тематичних та проблемно-сміслових площин. За спостереженням дослідника українського письменства Румунії В. Антофійчука, збірки автора «здобули всезагальне визнання завдяки філософському проникненню у зміст і сенс людського буття («Надгробна фотографія», «Вдячність»), винятковій увазі до таємниць природи («Білуга»), дошкульній іронії та дотепному гумору у викритті соціальних пороків («Злочин», «Двічі розказувати про Куліцу», «Горб», «Ніч, та ін.») [1, с. 13]. У контексті актуалізації проблеми злочину та злочинної поведінки у творчості автора, простежується опосередковано втілена ним опозиція «гріховність–релігійність», що оприявнюється на рівні морально-ціннісного християнського світовідчуття. Відповідний тематико-проблемний спектр утворюють питання злочину і покарання, вибору, проблема відповідальності за свої вчинки. Жоден з аспектів не піддавався академічному аналізу, однак загальний огляд прози К. Ірода здійснили у своїх дослідженнях В. Антофійчук та Т. Носенко.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** У межах обраного ракурсу наукової розвідки варто виокремити монографічну працю А. Швець «Злочин і катарсис: Кримінальний сюжет і проблеми художнього психологізму в прозі Івана Франка», у якій дослідниця зосередила увагу на специфіці модифікацій та способів розбудови кримінального сюжету прози письменника. Ґрунтовному аналізу піддаються також світоглядна еволюція І. Франка, його уявлення про генезу та мотиви злочинів, психологія злочинців та ряд інших дотичних питань.

Темі злочину в художній літературі присвячені наукові статті дослідниць О. Меленчук, В. Чолкан «Проблема злочину у малій прозі Ольги Кобилянської», М. Вотьканич «Соціальна та психологічна детермінація злочину в повісті «Ненависть до ближнього» Михайла Гафії Трайсти», «Художнє трактування проблеми злочину та помсти в повісті «Конокрадська честь» Михайла Гафії Трайсти», у яких простежено причинно-наслідкові зв'язки злочинних діянь героїв творів та можливі варіації сюжетотвор-

чої проблеми. Власну художню інтерпретацію проблеми злочину і кари реалізовує, зокрема, і В. Марко у науковій розвідці «Проблема проступку і кари в українській драматургії: перегук часів (Трагедії «Сава Чалий» І. Тобілевича, «Гріх» В. Винниченка, «Патетична соната» М. Куліша: спроба зіставлення)». На ґрунті аналізу психологічної вмотивованості злочинної поведінки дитини в українській літературі здійснено дослідження В. Сірук «Проблема злочину в українській дитячій літературі другої половини XIX – початку XX ст.: психоаналітичний аспект».

На окрему увагу заслуговує також публікація зі сфери кримінально-виконавчого права доктора юридичних наук Б. Головкіна «Злочинність неповнолітніх як суспільна проблема», де на основі системного підходу узагальнено знання про явище злочинності неповнолітніх, подано спробу систематизації злочинців за категоріями, залежно від специфіки мотивації скоєння злочинної дії.

Попри наявні літературознавчі студії з проблем злочину та злочинної поведінки в прозовій творчості окремих авторів, це актуальне питання в новелістиці Корнелія Ірода досі залишається неопрацьованим.

**Постановка завдання.** Мета дослідження полягає у вивченні особливостей репрезентації Корнелієм Іродом теми злочину та юнацької девіантної поведінки у канві малої прозової форми як одного з ключових сюжетоформувальних елементів; у детальному простеженні специфіки авторського розуміння психологічних механізмів утворення відповідних поведінкових реакцій з позицій християнських морально-етичних орієнтирів. Для аналізу обрано оповідання «Білий рояль» та «Злодій».

**Виклад основного матеріалу.** Оповідь у новелі «Білий рояль» ведеться чотирнадцятирічним наратором, котрий є головним героєм, функціонує як персонаж, провадить власну історію. Письменник розчиняється у свідомості дитини-оповідача та, як справжній психолог, відкриває тонкощі юнацької психіки. Початок твору – за наративним часом – ретроспективний – перед очима реципієнта постають центральні фігури та проблема, навколо яких побудовано оповідь: *«Що Іванко Семенчук, Євген Платко та Петро Усик, тобто я, сказано, обкрадаємо людям сади чи не вусій Глині – то в певній мірі правда, але що ми причетні до смерті пана Іларія Дудчака, нашого колишнього вчителя, – нема в цьому правди ні скільки чорного під нігтем. Чистенька брехня!»* [5, с. 40].

Корнелій Ірод свідомо не зображує повноцінної картини життя підлітків (репутація, вдача,

події, що вже відбулись із компанією до часу оповіді) та не вводить реципієнта в суспільні обставини: перед читачем розгортається окрема ситуація, здатна показати залежність людини від соціально-екзистенційних викликів та простежити психологічні механізми ведення неправомірної діяльності.

Письменник майстерно змальовує спілкування хлопчика-оповідача з однолітками. Автор уважно простежує зародження в друзів думки про те, щоб поласувати персиками із саду пана вчителя Дудчака: «...нам всім скоро п'ятнадцять – парубчаки, що не кажіть! – за нами слава незрівнянних шибеників, які обносять людські сади, а персиків ще не їли! Просто сміх!» [5, с. 41]. Це вихідний етап зародження ідеї крадіжки та її чіткого планування. Як зауважує Б. Головкін, протягом тривалого часу найбільше правопорушень, скоєних неповнолітніми, відводяться на категорію злочинів проти власності, що «вказує на зміну ієрархії цінностей у підлітковому середовищі, погіршення рівня життя їхніх батьків, свідчить про загальну тенденцію до споживання матеріальних благ» [4, с. 212]. Хлопці відчайдушно прагнуть пригод, ризику, вони переконані, що отримають бажані блага. Згідно з класифікацією дослідника, такі злочинні дії юнаків ідентифікуватимуться як «злочини-розваги» (поряд із рядом інших категорій: «злочини-виживання», «злочини-залежності», «злочини-наслідування», «злочини-примусу», «злочини-протесту», «злочини-парадокси») [4, с. 211].

Мотивом для такого типу злочиння стає прагнення до задоволення своїх потреб – матеріальних та духовних (потреба в самоствердженні, втамуванні цікавості тощо). Отримати омріяні плоди, які в дитячій уяві вже майже відчуються на смак, – завдання непросте, потребує всієї майстерності, на яку тільки спроможні хлопці. Корнелій Ірод ретроспективно вводить у текст грандіозну перемогу Петрика, якому одного разу вже вдалося здобути персика для компанії. Подія ця стала винятковою в житті підлітків. Початок таємничої пригоди друзів інтродукує спостереження наратора: «Ми вирішили, що нічого подібного в своєму житті не смакували і що за будь-яку ціну повинні дістати ще отих чудових плодів» [5, с. 44].

Тут напрошуються аналогії з Книгою Книг: у концептосфері духовних цінностей християнської доктрини зародження гріха-злочину спричинюється спокусою-мотивом. У Біблії віднаходимо: «І сказав Він до учнів Своїх: «Неможливо, щоб спокуси не мали прийти...» (Лука, 17:1)

[2, с. 98]. З цієї позиції відкривається важливий центр нарації, що виявився випробовуванням дітей у двох площинах: 1) здатність встояти перед спокусою, яка постає в дитячому сприйнятті табуйованою не через саме діяння – крадіжку – а через те, що красти будуть у сусіда, адже, як пояснює головний герой, «кожен з нас оминав сусідські сади, бо коли скаржились на нас далекі, дома сварили, лаяли, загрожували бійкою, іноді й щипнуть, ну, а через сусідів обов'язково випарили б здорово» [5, с. 40–41], та ще й у вчителя; 2) уміння довести справу до кінця, що підтвердило б неабияку парубочу славу «незрівнянних шибеників». Засобом такого викривленого розуміння ситуації юнаками Корнелій Ірод підкреслює їхню наївність, дитячість, моральну чистоту. Друзі йдуть на злочиння настільки мізерне, що граничить з безневинною розвагою.

Діалог в оповіданні «Білий рояль» відіграє роль засобу психологізації твору. Розмови хлопчиків щодо розбудови плану крадіжки персиків не лише прискорюють рух подій, сюжетних колізій, але й підкреслюють особливості світосприймання героїв – сильне прагнення здобути бажане за будь-яких обставин. Тут проявився гострий розум та кмітливість юнаків, які вночі наважуються спочатку згодувати собаці смалець з м'якою смолою, через що той «зостанеться з роззявленим ротом – проїнятий захопленням, розуміється – і дивитиметься, як ми вміло й швидко набиваємо свої пазухи персиками... – розреготався Іванко, аж ліг горілиць під паркан і підкинув ноги догори» [5, с. 45]. Та згодом змушені відмовитись від задуму у зв'язку з його недосконалістю (собака їсть тільки з рук господаря), вирішують підловити його біля паркану в зашморг. Автор тонко передає особливості дитячої психології. Хлопці заледве спроможні дочекатись свого тріумфу, нетерпіння сягає найвищої точки, час очікування заходу сонця здається вічністю: *Чи то лиш мені здавалося, що до вечора прийдеться вік вікувати?*» [5, с. 47]; *«Ух, і дурні ми! Не могли почекаати ще якусь годину? Та що вже тепер каятися?.. Під'юдили нас нетерплячка, бо що інше? Не минуло й чверть години, відколи погасили світло, а ми вже перелізли браму...»* [5, с. 48].

Нічний час стає підтвердженням винятковості події, її незвичності. Як підкреслює Є. Нахлік, «ніч – традиційний романтичний фон для незвичайно спонтанного розкриття душі» [7, с. 60]. Ця пора доби сприяє забезпеченню таємності скоюваного, підкреслює темні порухи в серцях злодіїв, підсилює емоційну напругу твору.

Переломний момент оповіді – падіння Євгена, під ногами якого розчахнулася гілка, на ганок будинку вчителя. Хлопці злякалися найстрашнішого – тепер їх викриють: *«Стало тихо. Що нам робити? ... Ми вже збиралися злезити з дерева, та з хорім почувся шурхіт. Ми завмерли»* [5, с. 49].

Таким є кут сприйняття ситуації хлопцями, що ж до господаря, то сюжет крізь призму дитячого світобачення охоплює також окремі моменти з минулого пана вчителя Дудчака, який, приїхавши у відпустку додому з фронту, привіз білий рояль, персидські килими та персики. За краденим майном на його подвір'я невдовзі навідалися московські солдати, а в душі вчителя з того часу оселився невимовний страх, що солдати обов'язково повернуться, щоб розстріляти його. Він рік ховався в очереті, а повернувся *«оброслий, худий і мовчазний, лиш очі якось дивно та блудно світилися»* [5, с. 43]. Ця промовиста художня деталь, що свідчить про хижість, недовіру, психічну деформацію героя новели зближує його постать із образом одного з головних учасників подій повісті *«Конокрадська честь»*. За спостереженнями М. Вотьканич, *«Михайло Трайста майстерно передає психологічний стан персонажа: у поведінці Йончія відчувається безвихідь загнаного звіра, що межує з божевільям. Автор використовує прийом сну [...] з метою підкреслити градацію внутрішнього напруження персонажа, що переходить в стан афекту»* [3, с. 47].

У подібному психологічному стані знаходиться і пан Іларій: попри певне покращення, візії та страхи минулого не припинили побутовати в його свідомості, і він щоразу до них повертався: *«Вночі (десь дурна Атафія проговорила) заливався потом, кричав спростання, брало його дрозом і немиччю, бо водно ввижалося, що прийшли його арештувати через той проклятий білий рояль»* [5, с. 43]. Своєрідним образом-транслятором понівеченого внутрішнього світу головного героя є його улюбленець, пес, чий опис (*«З багни привів із собою й оцю дичину, цього хижого звіра, що годі без дозволу на подвір'я ступити...»* [5, с. 43]) красномовно корелює з портретом власника після тривалого відчуження.

А. Швець влучно підкреслила, що «ретроспективний час є свого роду часом біографічним, що увиразнює важливі події моменти людського життя» [8, с. 185]. Наявність мук совісті, візійних марень, тривожності, нестабільного психічного стану свідчить про акт катарсису, що його проживає персонаж твору.

За А. Швець, акт катарсису характеризується наявністю трьох психологічних фаз – утворення межової ситуації, коли людина відчуває потребу переосмислити свої вчинки, що відбувається засобами мук сумління, внутрішнього страждання, невротичними розладами; сповідь про скоєне, що дозволяє людині очиститись від гріха; визнання жадливості, гріховності свого вчинку, утворення нових механізмів дій [8].

Крізь катарсичні етапи у своєму житті проходить і Дудчак. Він перебував у межовій ситуації, коли тривалий час змушений був переходити, тремтячи перед страхом бути вбитим за свої злочини. Важлива деталь, що це підтверджує, – зовнішній портрет персонажа після повернення з чагарників, місце переховування та переосмислення життєвих орієнтирів. Однак вважаємо, що другий і третій етапи його свідомості так і залишилися непідвладними. Учителеві не вдалося вербально, а отже і духовно, розпочати очищення своєї душі. Як наслідок – утворення нових механізмів дій і початок відновлення емоційного стану стає недосяжним, натомість персонаж помирає, через неможливість налагодження та відновлення балансу категоріальних понять *«добро-зло», «моральність-гріховність»*: *« – Прийшли за мною?! – почувся зсередини хриплий голос. Були це, дійсно, останні слова пана вчителя Іларія Дудчака. Але причім тут Іванко, Євген та я, як дехто пізніше дорікав?»* [5, с. 49]. Так у творі імплементується сувора реальність, забезпечуючи поступове пізнання та осмислення дитиною неоднозначного та суперечливого світу, де кожна дія має наслідок. З погляду християнських позицій вбивство – один із найтяжчих гріхів. Корнелій Ірод не зумовлює безпосередньої провини юнаків у смерті вчителя, підкреслюючи їхню дитячу наївність й нерозуміння фатальності ситуації. Цією кінцівкою утверджується беззаперечна кореляція категорій *«злочин-кара», «гріх-спокута»*: Іларій Дудчак сплачує життям за вчинений злочин і неможливість каяття, тоді як підлітки залишаються живими, оскільки мають шанс змінити своє життя та пройти через фази катарсису. Відповідно до логіки наратологічної структури твору Іларій позбавлений цієї можливості, що обумовлює його трагічний фінал.

В оповіданні *«Злодій»* розповідь також ведеться від імені персонажа твору, підлітка-юнака. Спостерігається домінування нарації від першої особи множини (ми-нарація), яка сприяє посиленню довіри реципієнта до висловлюваного оповідачем через причетність до нього більшої кількості осіб.

Початок твору – філософські роздуми хлопця про те, що *«кожне село має свого відомого злодія. Одного або двох-трьох. Як кому щастить»* [5, с. 50]. Місцеві крадії роблять невелику шкоду, продовжує міркувати оповідач, тому, якщо зникає щось значуще, *«село впевнене, що не тутешні злодії вкоїли таке діло»* [5, с. 50]. Письменник аналізує «переступника як особистість соціальної, “концентруючи риси соціальної типовості в характері персонажа, його переживаннях та емоціях”» [8, с. 39].

Таким злодієм був Місьо Шевчик. Його образ Корнелій Ірод змальовує крізь особливості світосприйняття парубоцтва, яке ненавиділо Міся. Автор пояснює причину такого ставлення не через те, що Шевчик всіляко ображав хлопців, *«а через те, що сільський злодій став найгіршим взірцем. Як тільки котрийсь із нас полінується виконати якусь домашню роботу чи не послухає в чомусь батька-матір, щоб вже не говорити, коли вкраде з дому якийсь гріш на тютюн, того зразу ж називають не ледащим, не брехуном, не злодієм, а таки Шевчиком»* [5, с. 51].

Прозаїк зміщує події на чотири роки до моменту ведення оповіді, вкладаючи в уста наратора зображення перипетій, безпосереднім учасником яких він був: осінньої пори, *«коли розвиднілось, уже дрібно мрячило, і стояв той перший осінній день, коли зненацька у хаті стає тепліше, ніж надворі»* [5, с. 51], четверо хлопців випасали корів. Корнелій Ірод влучно, вдаючись до художньої деталі, описує зовнішній вигляд героїв (*«ми всі четверо понадівали на голови міхи, мов чубаті скуфії, що звисали, покриваючи нам плечі майже до п'ят»*) [5, с. 51] та майстерно висвітлює з загального тла картину парубоцьких зібрань, вдаючись до діалогізації мовлення компанії: *« – Ану, не дуй гямбу! – гримнув і Сильо на Петрика. – Ити не хочеш, а печену картоплю любиш тріскати, так?..»* [5, с. 52]; *« – Иди і не крився, як середина на п'ятницю, – трутнув його Одовічук. – Ніхто вашу корову не вкраде, не бійся!»* [5, с. 52].

Хлопці мимоволі стають свідками того, як Шевчик, крадучись, з торбиною в руках прямує на місце випасу худоби, *«переконавшись, що поблизу нема нікого, кинувся навколішки і став пильно вигрібати руками яму. Виглядав він не на курку, що порпається, а на kota чи пса»* [5, с. 54]. Сховавши «скарб», він подався геть, а цікавість юнаків до захованого зростала з кожною хвилиною. Після недовгих вагань вони все ж викопують та ділять заховане багатство (горілку, тютюн, гроші з Ганусевого магазину), старанно приховавши сліди свого втручання.

Художній простір обох злочинів – відсторонене середовище на периферії села, пасовище. Його можемо потрактувати як відчуження від суспільства, маргінальну приналежність героїв до соціуму після скоєних ними гріховних злодіянь.

Показовим є й те, що в новелі Корнелія Ірода, як і в текстах аналогічної проблематики О. Кобилянської, як підкреслено в дослідженні О. Меленчук, В. Чолкан, «природа виступає безпосереднім учасником подій, виконує естетичну функцію, її стан психологічно накладається на внутрішні переживання героїв» [6, с. 5]. *«Наступний день був таким же мрячним, плаксивим та холодним, через що Петрика Костанового не пустили в дуг»* [5, с. 57], – таким є зачин другої композиційної частини оповідання. Природа незмінно сіра, похмура, темна, як і вчинки, до яких вдаються діти впродовж оповіді. Компанія знову стала німим свідком подій: Місько Шевчик відчайдушно шукає сховок під натиском жандармерії і не знаходить його: *«...розпачливо розвів руками, мовляв, нема, але під загрозою накинувся рити іншу яму. Вона, розуміється, виявилася теж пустою. Ні в третій не знайшов своєї торбини»* [5, с. 58]. За крадіжку та за ошукування жандармерії, хоч і ненавмисне, Шевчик був битий ремнем. Він приймає покарання, адже визнає вчинення крадіжки. Причинно-наслідковий ланцюг «злочин/гріх – визнання – спокута» дотримано.

Що ж до підлітків, то прозаїк іронічно, у кількох словах передає несприйняття свого злочину хлопцями, які, обікравши злодія, не повернули чуже майно, а присвоїли його собі. Парубоцький гурт не спромігся визнати свою провину і тільки спостерігав, як *«його куряче тіло ритмічно підстрибувало, аж жаль стало Шевчика. Бігме жаль!»* [5, с. 59].

А. Швець, на прикладі прози І. Франка, обумовлює такий психологічний феномен, що його спостерігаємо і в новелах Корнелія Ірода з ідентичним тематичним фокусом: «Проблема матеріальної, економічної бідності в контексті Франкової людинознавчої концепції розширюється до екзистенційного, аксіологічного розуміння цього поняття: бідність духовна, морально-етична, убогість на добро й щирість чинять людину злою, здатною до злочинів, ненависті й жорстокості» [8, с. 49].

**Висновки.** Проаналізовані твори Корнелія Ірода «Білий рояль» та «Злодій» демонструють тяжіння авторського художнього світу до психологізації персонажів, висвітлюють механізми формування злочинних діянь. Репрезентація злочину в новелах пов'язана з відхристиянським мотивом

спокуси і наслідками вибору, що відображає опозицію «гріх—спокута», «злочин—кара». Відібрані зразки малої прози письменника досліджують

складні моральні конфлікти на матеріалі підліткової злочинності, поєднуючи соціальні, духовні й індивідуальні аспекти.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антофійчук В. Корнелій Ірод як прозаїк. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія : Філологія. Вип. 26–27. 2022. С. 11–19.
2. Біблія або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. Українське Біблійне Товариство, 1993. 296 с.
3. Вотьканич М. Художнє трактування проблеми злочину та помсти в повісті «Конокрадська честь» Михайла Гафії Трайсти. *KELM*. № 5 (33), vol. 1. 2020. Р. 44–49.
4. Головкін Б. Злочинність неповнолітніх як суспільна проблема. *Проблеми законності*. Вип. 133. 2016. С. 204–217.
5. Ірод К. Від учора до завтра : проза. Бухарест: RCR EDITORIAL, 2014. 532 с.
6. Меленчук О., Чолкан В. Проблема злочину у малій прозі Ольги Кобилянської. *Академічні студії*. Серія «Гуманітарні науки». Вип. 4. 2023. С. 3–9.
7. Нахлік Є. Українська романтична проза 20–60-х років XIX ст. Київ : Наукова думка, 1988. 318 с.
8. Швець А. Злочин і катарсис : Кримінальний сюжет і проблеми художнього психологізму в прозі Івана Франка. Львів, 2003. 236 с.

*Дата першого надходження рукопису до видання: 23.09.2025*

*Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 30.10.2025*

*Дата публікації: 28.11.2025*